

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/46/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116226081
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 08. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116226081.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobkyne: M. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom Z. XX, XXX XX K., zastúpená Mgr. Ladislavom Riedlom, Levočská 4703/89, 080 01 Prešov, proti žalovanému: Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31575951, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 696,70,- Eur s prísl., o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 12Csp/202/2016-56 zo dňa 09. januára 2018, jednohlasne takto

rozhodol:

Z r u š u j e sa rozsudok a vec sa v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: „I. Žalobu zamietá.

II. Žalovaný má vo vzťahu k žalobcovi nárok na zaplatenie trov konania v rozsahu 100 % trov konania, o ktorých výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 451 ods. 1, 2, § 454, § 151md ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

3. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 19.12.2016 sa žalobkyňa domáhala na žalovanom zaplatenia sumy 696,70,- Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 01.12. 2016 do zaplatenia. Zo zmluvy o poskytnutí úveru č. XX/XXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX mal súd zistené, že právny predchodca žalovanej a Y. N. uzatvorili úverovú zmluvu, predmetom ktorej bolo poskytnutie bezúčelového úveru vo výške 640.000,- Sk, ktorý sa zaviazal dlžník splácať mesačnými splátkami vo výške 4.981,- Sk. Z predložených listinných dôkazov mal súd zistené, že toho dňa bola uzatvorená aj zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva na zabezpečenie zaplatenia istiny, úrokov, poplatkov, prípadných zmluvných pokút a ďalších pohľadávok záložného veriteľa z úveru poskytnutého na základe zmluvy o poskytnutí úveru č. XX/XXX/XX uzavretej medzi O. G. N. a.s. a Y. N.. Podľa zmluvy o úvere č. XX/XXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX, uzatvorenej medzi právnym predchodcom žalovaného a Y. N. ako dlžníkom, predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 160.000,- Sk, ktorý úver sa dlžník zaviazal vrátiť v mesačných splátkach vo výške po 1.243,- Sk mesačne. Aj k tejto úverovej zmluve bola uzavretá zmluva o zriadení záložného práva č. XX/XXX/XX. Predmetná zmluva o zriadení záložného práva bola uzatvorená medzi právnym predchodcom žalobcu (správne žalovaného) a žalobkyňou ako záložcom, pričom podľa čl. 1 bodu 1. 2. 3. najvyššia hodnota istiny, do ktorej záloh záložného veriteľa zabezpečoval, bol stanovený vo výške 160.000,- Sk. V uznesení Okresného súdu Prešov č. k. 26D/341/2016 právoplatnom dňa 09.06.2016 súd rozhodol tak, že vydal majetok nepatrné hodnoty pozostávajúci z finančných prostriedkov na osobnom účte nebohého Y. N., zomr. dňa XX. X. X.XXX,

vedenom v K. N. č. N.X XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX vo výške 19,57,- Eur s príslušenstvom O. N. a dedičské konanie zastavil. V prvom rade žalobkyňa žiadnym dôkazom nepreukázala, že bola vyzvaná zo strany žalovaného na akékoľvek plnenie, žalobkyňa len tvrdila, že telefonicky bola vyzvaná riaditeľkou pobočky. Na preukázanie týchto skutočností však neoznačila vykonanie žiadneho dôkazu. Žalovaný prostredníctvom zástupcu pritom uvádzal, že žalobkyni zamestnancom banky boli poskytnuté informácie o možnostiach, ako vzniknutú situáciu riešiť, teda buď uhradiť dlh za nebohého dlžníka alebo dôjde k uspokojeniu veriteľa vykonaním záložného práva. V danej právnej veci žalobkyňa plnila na dlh nebohého dlžníka, o čom vedela, čo je zrejme, tak zo žaloby, kde uvádzala, že dlžník bol Y. N., resp. jeho dedička, ako aj zo zmluvy o zriadení záložného práva a v neposlednom rade o tom, že realizuje úhradu dlhu za dlžníka vedela aj pri samotnom úkone, nakoľko na potvrdeniach o vkladoch sa uvádza meno a priezvisko dlžníka Y. N.. Nárok jej teda vznikol voči tomu, za koho sa plnilo. Žalovaná nové hodnoty nezískala, plnením žalobkyne došlo len k čiastočnému uspokojeniu pohľadávky, ktorú naďalej má až do jej zániku, nakoľko smrťou dlžníka nezanikla. Z týchto dôvodov súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že v danej právnej veci žalovaný bol v konaní plne úspešný, preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania, o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením súdu prvej inštancie, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

4. Proti rozsudku podala odvolanie žalobkyňa, a to v celom rozsahu. Odvolanie odôvodnila nesprávnymi skutkovými zisteniami, ku ktorým súd dospel na základe vykonaných dôkazov, a tým, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesúhlasila s bodom 26 odôvodnenia rozhodnutia, pretože o obsahu telefonického rozhovoru dôkaz mať ani nemohla, preto nie je súčasťou žaloby. Uviedla, že zároveň žalovaná nepoprela podľa § 151 ods. 1 C.s.p., že sa tak stalo a na pojednávaní dňa 09.01.2018, prostredníctvom svojho zástupcu potvrdila túto informáciu. Súd sa vôbec nezaoberal listami žalovanej banky, ktoré boli súčasťou žaloby, v ktorých uviedla, že predžalobnú výzvu vyrieši ako reklamáciu. Nestalo sa tak, pričom na ústnom pojednávaní sa žalovaná banka prostredníctvom zástupcu nevyjadřila, z akého dôvodu ju nevybavila. Reklamácia teda ostala nevybavená. Uviedla, že vklady, ktoré realizovala za nebohého, boli urobené pod nátlakom a zo strachu o stratu obydlia. Aj keby sa pripustila existencia nároku žalovanej, je podľa jej názoru neprípustné žiadať finančné prostriedky nátlakom len telefonicky a zároveň s odmietnutím poskytnutia jej relevantných informácií, prečo má v splácaní pokračovať práve ona, to znamená zasláť jej oficiálnu výzvu alebo stanovisko. Žalovaná jej odmietla poskytnúť informáciu, aká je celková výška dlhu s odôvodnením, že nie som zmluvnou stranou úverovej zmluvy. Uviedla, že jej vôľa pri splácaní sice bola určitá, ale nebola slobodná, pretože jej neboli poskytnuté takmer žiadne informácie. Za týchto okolností žalovaná banka nepostupovala správne a je povinná jej zaplatené splátky vydať. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. K podanému odvolaniu sa vyjadril žalovaný tak, že sa žalobkyňa mylí a že skutočnosť, že osoba, za ktorú sa plnilo, zanikla smrťou bez dedičov nespôsobuje zánik zmluvného vzťahu a ani zánik záložného práva, čo preukázal žalovaný vo vyjadrení k žalobe v konaní pred súdom prvého stupňa. Po zistení o smrti dlžníka Y. N. žalobkyňa uhradila časť dlhu. Z uvedeného teda vyplýva, že žalobkyňa so súhlasom veriteľa - žalovanej plnila dlh za dlžníka (Y. N.) dobrovoľne a s vedomím všetkých podrobností o zmluve 1 a zmluve 2 za účelom vyhnúť sa výkonu záložného práva, ktoré je zriadené na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne. Uviedol, že zamestnankyňa banky telefonicky predostrela žalobkyni možnosti, aké má. Jednou z nich bolo zaplatiť dlžnú sumu za dlžníka, ktorý je zosnulý, nakoľko v opačnom prípade môže dôjsť k výkonu záložného práva. Navrhol, aby odvolací súd žalobu v celom rozsahu zamietol a zaviazal žalobkyňu na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Žalobkyňa sa k podanému vyjadreniu nevyjadřila.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (ustanovenie § 34 C.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (ustanovenie § 385 C.s.p. a contrario) a zistil, že odvolanie je dôvodné.

8. Odvolací súd sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie a tiež žalovanej banky, že smrťou dlžníka dlh nezaniká a za rovnako správny považuje aj názor, že nezaniká ani záložné právo (porov. NS SR 10Bo 14/2006, NS ČR 29Odo 538/2006). Odvolací súd sa stotožňuje aj s názorom, že osoba, ktorá sa postarala o pohreb zomrelého dlžníka, nie je zodpovedná za dlh.

9. Odvolací súd sa stotožňuje s aj s právnou konštrukciou o bezdôvodnom obohatení dlžníka, za ktorého sa plnilo (R 1/1979). Podľa názoru odvolacieho súdu sú však právne závery z predchádzajúceho odseku na vec nerozhodujúce a konštrukcia o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane dlžníka nepoužiteľná. A to z dôvodu, že dlžník v čase vzniku bezdôvodného obohatenia nežil a nenastala ani právna skutočnosť, s ktorou by bol spojený prechod dlhov (§ 470 OZ). Niet teda osoby, ktorej majetok sa nezmenšil, aj keby sa zmenšil, keby si plnila svoje povinnosti a ktorá sa takto mala obohatiť.

10. Nateraz je zistené, že po úmrtí dlžníka mala prebehnúť medzi bankou a žalobkyňou nejaká komunikácia. Možno sa len domnievať (s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou), že nešlo o spustenie výkonu záložného práva. Len sotva by súd uveril, že by banka telefonicky rozbehla výkon záložného práva. Tak sa zdá, že obsahom komunikácie bolo, ak nie rovno naliehanie na pokračovanie v splácaní, tak minimálne vyjadrenie očakávania, že žalobkyňa bude platiť za dlžníka, či inak riešiť prerušenie splácania úveru. Pritom nie je sporné, že žalobkyňa nebola ani spoludlžníkom ani ručiteľom. Právnou povinnosťou, ktorú žalobkyňa mala, bola povinnosť strpieť výkon záložného práva (§151m ods.4 OZ) a súvisiace povinnosti (napr. povinnosť záložcu hradiť náklady výkonu záložného práva ;§151lods.3 OZ, alebo povinnosť záloh poistiť ;§151mc ods.1 OZ). Rozhodne však od záložcu, ak nie je spoludlžníkom či ručiteľom zákon nevyžaduje povinnosť splácať dlh. Ak napriek neexistencii právnej povinnosti záložca plní, plní tak bez právnej povinnosti, bez právneho dôvodu.

11. Ak teda banka vyjadrila očakávanie od žalovanej, navyiac zdá sa, že bez poznania jej bonity, že bude splácať dlh, tak je z hľadiska odbornej starostlivosti prístup banky pochybný. Isteže existujú spôsoby legalizácie splácania, no zákon tieto reguluje, napríklad písomná dohoda žalobkyne a banky o pristúpení k záväzku (§ 533 OZ).

12. V tomto smere z nateraz zisteného skutkového stavu nie je možné vyvodiť dobre záver, že by banka uniesla dôkazné bremeno k preukázaniu vôle žalobkyne pristúpiť k záväzku dlžníka. Nestačí pritom vedomosť na strane žalobkyne o úmrtí dlžníka, ale musí ísť o preukázanie jej vôle pristúpiť k záväzku, ktorý je možné následne aj vymáhať. Pre porovnanie musí ísť o takú vôľu, akú má napríklad ručiteľ či spoludlžník.

13. Len zasielanie peňazí bez preukázania vôle na účely zlegalizovania plnenia je nepostačujúce, najmä ak je evidentné, za akých okolností žalobkyňa pristúpila k zasielaniu peňazí (cit. „siaha na dno svojich možností z obavy straty obydliá...“).

14. Ak by teda banka preukázala vôľu žalobkyne pristúpiť platne k záväzku, tak žalobe by sa nedalo vyhovieť, a to aj za stavu, že by išlo o nedostatok písomnej formy, keďže zákon v prípade plnenia neplatného dlhu len pre nedostatok formy nezakladá bezdôvodné obohatenie (§ 455ods.1 OZ).

15. Žalovaná banka argumentuje možnosťou dlžníka splniť dlh aj prostredníctvom tretej osoby. S týmto argumentom vo všeobecnosti síce možno súhlasiť, no v predmetnej veci dlžník nemohol plniť prostredníctvom tretej osoby, pretože už bol mŕtvy. Obrana žalovanej banky s odkazom na Feketeho komentár neobstojí, pretože síce dlžník môže splniť dlh aj prostredníctvom inej osoby, no v predmetnej veci banka nijako nepreukázala vôľu dlžníka, aby sa rozhodol splácať prostredníctvom žalobkyne. Ak nejakú vôľu žalobkyne dlžník dosiahol, tak ide o vôľu žalobkyne založiť vlastnú nehnuteľnosť, no rozhodne nie byť spoludlžníkom. Nevedno, z akých skutočností banka vyvodzuje preukázanie vôle dlžníka zasielať splátky prostredníctvom žalobkyne, keďže sa tak stalo po smrti dlžníka.

16. Z nepochopiteľných dôvodov zostala nepovšimnutá úplne elementárna záležitosť, ktorej zodpovedanie sa podľa žalobkyne nedozvedela ani pred začatím sporu, ani počas jeho celého procesu, a to údaj, či vôbec dlh je, v akej výške a o jeho zložkách .

17. V tomto smere hodnotí odvolací súd vyhýbanie sa oznámenia tohto dôležitého údajja ako nekalú obchodnú prax, ktorá môže viesť žalobkyňu a zdá sa, že aj viedla, k neuvážanému ekonomickému rozhodnutiu, a to plniť povinnosť, ktorú nemá (§7 ods.2 zákona č.250/2007 Zz. o ochrane spotrebiteľa). Ak má žalobkyňa nejakú povinnosť, tak tou je povinnosť strpieť výkon záložného práva (§ 151m ods.4 OZ).

18. Žalovaná banka neoznámila dôležitý údaj ani v jej ostatnom podaní - vo vyjadrení k odvolaniu a pritom tvrdí, že žalobkyňa plnila „dobrovoľne s vedomím všetkých podrobností o zmluve 1 a zmluve 2 ..“. Je evidentné, že jeden z najdôležitejších údajov žalobkyňa nemala, a to údaj o existencii, rozsahu a štruktúre dlhu. Pritom požíva obdobnú úroveň ochrany ako dlžník s právom namietať neprijateľné plnenia.

19. Záložca má právo poznať zostatok dlhu a z čoho pozostáva. Kým tento údaj záložcovi neposkytne, je pomerne povážlivé zo strany obchodníka na finančnom trhu, akým je banka, ak má garantovať postup s odbornou starostlivosťou, očakávať platenie splátok úveru zo strany záložcu, ak nie rovno naliehať na platenie. Právny úkon, ktorým sa sleduje plnenie finančného dlhu a ktorého základ je v úverovom vzťahu, vyžaduje pre svoju určitosť ako úplne elementárnu záležitosť poznanie výšky dlhu. Inak sa právny úkon vystavuje absolútnej neplatnosti z dôvodu neurčitosti (§37 ods.1 OZ) .

20. Niet pochýb o silnom záložnom práve, no pre poriadok sa má aj v zložitých finančných právnych vzťahoch dať každému, čo mu patrí. Ako už odvolací súd uviedol, odmietnutie oznámenia záložcovi tak dôležitého údaj, akým je zostatok dlhu a jeho výška, predstavuje zo strany banky nekalú obchodnú prax. Ak sa za stavu pôsobenia nekalej obchodnej praxe očakáva zo strany banky, že žalobkyňa dospeje k ekonomickému rozhodnutiu splácať splátky, ide o porušenie dôležitej povinnosti konať s odbornou starostlivosťou.

Bolo by príliš zjednodušené poskytovať spravodlivosť v tak závažných vzťahoch, akými sú finančné vzťahy, ak by riešenie problému spočívalo len v tom, že určite nejaký dlh existuje a žalobkyňa nemá čo namietať, keď má bremeno záložného práva. Podpora takejto teórie zo strany súdu znamená rezignáciu na výkon spravodlivosti.

21. Odvolací súd pre nesprávne právne posúdenie veci a nevykonanie adekvátneho dokazovania ruší rozsudok a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 389 ods.1 písm. c/ C.s.p.).

22. Úlohou súdu prvej inštancie bude zistiť, či dlh je a za tým účelom vyžiadať prehľad splácania obidvoch úverov, ich špecifikáciu podľa istiny, úrokov a poplatkov. Pritom sa vyrovná s otázkou, či banka ako osoba oprávnená na prijatie poisťovného plnenia (čl.10.5.3 úverových podmienok) splnila zákonnú povinnosť oznámiť poisťovní poisťovnú udalosť (§ 799 ods. 2 OZ). Poisťovné plnenie nepochybne dopadá na výšku dlhu. Tak sa dospeje k zisteniu, či je dlh a v kladnom prípade v akej výške.

23. Ak dlh je, je treba vyzvať banku, aby preukázala vôľu žalobkyne uzavrieť právny úkon, ktorého obsahom je splácať dlh dlžníka, a to po oznámení jeho presnej výšky. Ak banka takýto proces kontraktácie preukáže, tak žalovaná banka sa splácaním dlhu za takýchto okolností obohatiť nemohla, a to ani pri nedostatku písomnej formy (§ 455 ods.1 OZ). Ak banka adekvátny proces prejavu vôľe žalobkyne nepreukáže, žalobkyňa plnila bez právnej povinnosti (právneho dôvodu) a žaloba je dôvodné vyhovieť. Súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).